

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ERAELU KAITSE JA RIIGI LÄBIPAISTVUSE EEST

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/895

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspeksioon
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	22.05.2018 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	09.04.2018
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveamet aadress: Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn e-posti aadress: ppa@politsei.ee
Vaide esitaja (teabenõudja)	Ekspress Meedia AS aadress: Narva mnt 13, 10151 Tallinn e-posti aadress: menetlus@egrupp.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 3 ja 7, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 3 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Vaadata uuesti läbi vaide esitaja 02.02.2018 teabenõue. Juhul kui Politsei- ja Piirivalveamet leiab jätkuvalt, et piirang hõlmab dokumenti osaliselt, siis põhjendada, kuidas on isik arvamusuuringu kaudu kaudselt tuvastatav ning viidata konkreetsele piirangu alusele.

3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 04.06.2018.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Riigiasutus saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

02.02.2018 esitas AS-i Ekspress Meedia välja antava ajalehe Eesti Ekspress ajakirjanik XXX Politsei- ja Piirivalveametile e-postiga teabenõude, soovides tutvuda dokumendiga "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007".

20.02.2018 teatas Politsei- ja Piirivalveameti kommunikatsioonibüroo ametnik XXX XXX e-posti teel, et saab soovitud dokumenti tutvustada 22. märtsil 2018 Politsei- ja Piirivalveametis.

22.02.2018 Politsei- ja Piirivalveametis toimunud kohtumisel andis XXX XXX soovitud dokumendi väljatrükitud koopia, kokku 103 lk. Dokumendiga kohapeal tutvudes selgus, et suur osa tekstist on kas musta või valge markeriga loetamatuks muudetud.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Soovime vaidlustada Politsei- ja Piirivalveameti poolt kõnealuse teabenõude osalise mittetäitmise. Dokument "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007" kannab esimesel leheküljel juurdepääsupiirangut ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS (alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 1 punkt 9). Viidatud säte lubab tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks teabe turvasüsteemide, turvaorganisatsiooni või turvameetmete kirjelduse kohta.

Juurdepääsupiirangu saab seada kuni 5 aastaks ja vajaduse korral seda veel 5 aastaks pikendada (AvTS § 40 lg 1). Seega saab dokumendile "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007" seada juurdepääsupiirangu kokku kuni 10 aastaks. Politsei- ja Piirivalveamet on seda õigust ka kasutanud. Esimest korda kehtis juurdepääsupiirang 29. jaanuarini 2013, seejärel seda pikendati. Seega pidi dokumendi pikendatud juurdepääsupiirang lõppema 29. jaanuaril 2018.

Dokumendile "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007" ei ole seatud juurdepääsupiirangut ühelgi teisel alusel. Dokumendi 3. leheküljel avaldatud küsitluse läbiviimise protseduuri kirjeldusest selgub, et küsitlus tehti anonüümsete ankeetidega, mida täitis kokku 1618 politseiametnikku ja politseiteenistajat. Et tegemist oli täiesti anonüümse tööalase ankeediga, ei ole praegusel juhul juttu isikuandmetest ning Politsei- ja Piirivalveamet ei ole sellele ka viidanud.

Politsei- ja Piirivalveameti väide, et kümne aasta taguse anonüümse uuringu väljastamine ajakirjanikule teabenõude alusel võiks segada neil tulevikus uusi personaliuuringuid korraldada on oletuslik. Ühtlasi ei põhine dokumendi väljastamisest keeldumine seaduslikul alusel. Politsei- ja Piirivalveamet ei ole keeldumist põhjendanud ühegi viitega ei avaliku teabe seadusele ega teistele seadustele.

Taotlus

Eelnevast lähtuvalt ja juhindudes avaliku teabe seaduse §-st 46 ja 51 palub AS Ekspress Meedia teha Andmekaitse Inspeksioonil Politsei- ja Piirivalveametile ettekirjutuse avaldada vastuseks AS Ekspress Meedia teabenõudele dokument "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007" täies ulatuses.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Pöördusite Politsei- ja Piirivalveametisse (edaspidi PPA) ning palusite teavet, kas ja mille alusel ning millal on dokumendile "Politseitöötajate arvamusuuring. Politseitöötajate hinnangud aprillisündmustele 23.04-10.05.2007" kehtestatud juurdepääsupiirang?

Nimetatud dokument registreeriti Politseiameti dokumendiregistris 29.01.2008. Dokumendile oli kehtestatud juurdepääsupiirang avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 35 lg 1 p 9 alusel. Juurdepääsupiirangu pikendamise taotlus on registreeritud Deltas 31.01.2013 nr 2.1-4/19939-2 31.01.2013 (Nõusoleku küsimine juurdepääsupiirangu pikendamiseks dokumendile, mis on registreeritud dokumendiregistris Postipoisis 29.01.2008 nr PA_13-1.11.2/942). Juurdepääsupiirang pikendati 30.01.2013-30.01.2018, juurdepääsupiirangu alusena lisandus dokumendile AvTS § 35 lg 1 p 5¹.

Avaliku teabe seaduse § 40 lg 1 kohaselt kehtestatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele juurdepääsupiirang alates dokumendi koostamisest või saamisest kuni vajaduse möödumiseni või sündmuse saabumiseni, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks. Asutuse juht võib tähtaega pikendada kuni viie aasta võrra, kui juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjus püsib. 02.02.2018 pöördus Ekspress Meedia AS ajakirjanik PPA poole sooviga tutvuda Politseiameti analüüsi- ja planeerimisosakonna poolt läbi viidud analüüsi põhjal koostatud kõnealuse dokumendiga.

Kuigi dokumendile määratud juurdepääsupiirangute tähtajad olid lõppenud, võimaldas PPA ajakirjanikul dokumendiga tutvumist osaliselt ja seda järgmistel põhjendustel. Tegemist on politseitöötajate sisemise arvamusuuringuga, kus on sisse toodud ka väga vahetud isikute emotsioonid ja tunded („konkreetsed katked ametnike poolt küsitluses antud vastustest, nende hinnangud toimunud sündmusele“). Uuringu läbiviimise eesmärgiks oligi saada toimunud sündmusest väga vahetut tagasisidet ametnike pilgu läbi – ametnikke vallanud emotsioonidest/tunnetest ning nende nägemusest politseilise tegevuse osas. Seega kuigi küsimustik oli anonüümne võivad küsimustikule vastanud isikud tunda ennast väga puudutatuna, leides näiteks enda poolt antud lause katke avalikust meedia väljaandest. Arvestades eeltoodud kattis PPA tutvustatavas uuringus kinni tekstilõigud ametnike vahetult lausunud tsitaatidest/arvamustest/hinnangutest just eelkõige ka seetõttu, et välistada ütlusi andnud ametnike kaudse tuvastamise võimalikkust. Täiendavalt leiab PPA, et ka edasiste võimalike uuringute tulemuslikuks läbiviimiseks, on äärmiselt oluline tagada, et ametnikud julgeksid vahetult oma tõelisi emotsioone avada, kartmata, et nende antud ütlused sõnasõnaliselt kuidagi edasiselt avalikult kajastamist leiaksid. Eespool nimetatud põhjendusi selgitati ajakirjanikule ka dokumendiga tutvumisel.

Täiendavalt toob PPA välja, et avaliku teabe seaduse § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Avaliku teabe seadus käsitlebki asutusi üleni teabevaldajana, eeldades et põhimõtteliselt kõik, mis asutused teevad ongi avalik ülesanne. Samas leiab PPA, et arvamusuuringute läbiviimine asutuse sees ei ole iseenesest otseselt seostatav ühegi seaduses sätestatud avaliku ülesandega. Arvestades eeltoodud leiab PPA, et üldiselt võiks põhjendatuks lugeda avalikkuse huvi arvamusuuringu üldiste tulemuste osas, kui selliseid uuringuid asutuse poolt läbi viiakse. Samas, aga et asutusesisest uuringut oleks üldse võimalik tulemuslikult läbi viia, ei saaks olla eelduseks, et kogu ametnike poolt vahetult antud konkreetsed ütlused peaksid samuti uuringu käigus avalikuks saama.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida koopiaid või väljavõtteid asutuse valduses olevatest dokumentidest. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt saab avalikule teabe juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras.

AvTS § 5 lg 1 p 1 sätestab, et teabevaldajaks on riigi- ja kohaliku omavalitsasutused. Politsei ja piirivalve seaduse § 4 lg 1 kohaselt on Politsei- ja Piirivalveamet Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus. Seega on Politsei- ja Piirivalveameti puhul tegemist teabevaldajaga avaliku teabe seaduse mõistes, kes täidab seadusest tulenevaid avalikke ülesandeid, mistõttu on kogu Politsei- ja Piirivalveameti valduses olev teave avalik teave.

Politsei- ja Piirivalveamet on selgitanud, et kattis uuringus kinni tekstilõigud ametnike vahetult lausunud tsitaatidest/arvamustest/hinnangutest just eelkõige ka seetõttu, et välistada ütlusi andnud ametnike kaudse tuvastamise võimalikkust. Isikuandmete kaitse seaduse § 4 lg 1 sätestab, et isikuandmed on mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, sõltumata sellest, millise kujul või millises vormis need on. Politsei- ja Piirivalveameti ei ole oma vastuses selgitanud, kuidas on ametnikud kaudselt tuvastatavad. Siinkohal on oluline see, et isiku tuvastamine oleks võimalik mõistlike vahenditega.

Seetõttu tuleb Politsei- ja Piirivalveametil teabenõue uuesti läbi vaadata ning väljastada vaide esitajale arvamusuuring täies ulatuses või kui jätkuvalt jäetakse üksikud osad väljastamata, siis põhjendada, kuidas on ametnikud mõistlike pingutustega kaudselt tuvastatavad.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

vaneminspektor
peadirektori volitusel